

CỐNG HIẾN CỦA LÃNH TỰ NGUYỄN ÁI QUỐC TRONG VIỆC XÁC LẬP NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG VÀ SỰ KẾ THỪA, PHÁT TRIỂN CỦA ĐẢNG TA

LÊ NHỊ HÒA (*)

Tóm tắt: Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh đã có quá trình chuẩn bị công phu, kỹ lưỡng về chính trị, tư tưởng và tổ chức cho việc thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam. Nhân dịp kỷ niệm 132 năm Ngày sinh của Người, tác giả Lê Nhị Hòa có bài viết khái quát những đóng góp nổi bật của Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc trong việc xác lập nền tảng tư tưởng của Đảng và sự kế thừa, phát triển của Đảng ta trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam.

Từ khóa: Kế thừa, phát triển; Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc; nền tảng tư tưởng.

Abstract: Leader Nguyen Ai Quoc - Ho Chi Minh had an elaborate and thorough preparation in politics, ideology, and organization for the establishment of the Communist Party of Vietnam. On the occasion of the 132nd anniversary of his birth, author Le Nhi Hoa presented an article summarizing the outstanding contributions by Leader Nguyen Ai Quoc in establishing the ideological foundation of the Party and the inheritance and development of the Communist Party of Vietnam during the process of leading Vietnamese revolution.

Keywords: Inheritance, development; Leader Nguyen Ai Quoc; ideological background.

Ngày nhận bài: 18/4/2022

Ngày biên tập: 18/4/2022

Ngày duyệt đăng: 15/5/2022

1. Những đóng góp nổi bật của Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc trong việc xác lập nền tảng tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam

Là người sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện Đảng Cộng sản Việt Nam, Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã rất dày công chuẩn bị các điều kiện, tiền đề về chính trị, tư tưởng và tổ chức để tiến tới thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam ngày 03/02/1930. Qua nghiên cứu tác phẩm *Đường Kách mệnh* và một số tác phẩm khác, cùng với những hoạt động của Người giai đoạn 1920-1929, có thể khái quát một số đóng góp

nổi bật của Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc trong việc định hình, xác lập nền tảng tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam buổi đầu thành lập.

Thứ nhất, cách mạng trước hết phải có đảng cách mệnh. Đảng có vững cách mệnh mới thành công, cũng như người cầm lái có vững thuyền mới chạy.

Trên hành trình tìm đường cứu nước, Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã tìm thấy ánh sáng Cách mạng Tháng Mười Nga - cuộc cách mạng vô sản đầu tiên thắng lợi trên thế giới. Tháng 7/1920, Người đọc được bản *Sơ thảo lần thứ nhất những luận cương về vấn đề dân tộc và thuộc địa của Lênin* (đăng trên báo L'Humanité - cơ quan ngôn luận của Đảng Xã hội Pháp) và tìm thấy con đường

(*) TS; Học viện Chính trị khu vực III, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

cứu nước đúng đắn cho dân tộc - con đường cách mạng vô sản theo tư tưởng Cách mạng Tháng Mười Nga. Tại Đại hội toàn quốc lần thứ XVIII Đảng Xã hội Pháp (từ ngày 25 đến ngày 30/12/1920), Nguyễn Ái Quốc đã bỏ phiếu tán thành Đảng gia nhập Quốc tế III (Quốc tế Cộng sản) do V.I.Lênin sáng lập. Sự kiện bỏ phiếu tán thành gia nhập Quốc tế Cộng sản đánh dấu bước chuyển biến tư tưởng chính trị của Nguyễn Ái Quốc, từ lập trường yêu nước chuyển sang lập trường cộng sản, đưa cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc ở Việt Nam theo con đường cách mạng vô sản. Trong bài viết *Con đường dẫn tôi đến chủ nghĩa Lênin* ngày 22/4/1960, Người nhớ lại: “Luận cương của Lênin làm cho tôi rất cảm động, phấn khởi, sáng tỏ, tin tưởng biết bao. Tôi vui mừng đến phát khóc lên. Ngồi một mình trong buồng mà tôi nói to lên như đang nói trước quần chúng đông đảo: “Hỡi đồng bào bị đọa đày đau khổ! Đây là cái cần thiết cho chúng ta, đây là con đường giải phóng chúng ta”. Từ đó, tôi hoàn toàn tin theo Lênin, tin theo Quốc tế thứ ba”⁽¹⁾.

Trở thành người cộng sản Việt Nam đầu tiên (tháng 12/1920), Nguyễn Ái Quốc tập trung mọi nỗ lực và hoạt động để truyền bá, chuyển tải những luận điểm, tư tưởng cách mạng vô sản vào phong trào công nhân và phong trào yêu nước ở Việt Nam. Xuất phát từ quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, Nguyễn Ái Quốc khẳng định cách mạng là sự nghiệp của quần chúng nhân dân, nhưng quần chúng nhân dân phải được giác ngộ, được tổ chức, được lãnh đạo theo một đường lối đúng đắn. Trong các bài giảng tại các lớp huấn luyện lý luận chính trị của Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên, khi trả lời câu hỏi: cách mạng trước hết phải có cái gì. Người đã khẳng định: “Cách mạng trước hết phải có đảng cách mệnh, để trong thì vận động và tổ chức dân chúng, ngoài thì liên lạc với dân tộc bị áp bức và vô sản giai cấp mọi nơi. Đảng có vững cách mệnh mới thành công, cũng như người cầm lái có vững thuyền mới chạy”⁽²⁾.

Như vậy, ngay từ rất sớm, Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã nhấn mạnh yêu cầu, cách mạng muốn giành được thắng lợi, trước hết phải có Đảng cách mạng nắm vai trò

lãnh đạo. Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên do Nguyễn Ái Quốc thành lập tháng 6/1925 có ý nghĩa quan trọng chuẩn bị các điều kiện về chính trị, tư tưởng và tổ chức của Đảng Cộng sản sau này. Thông qua các bài giảng lý luận chính trị cho thành viên Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên, Nguyễn Ái Quốc đã giác ngộ, giáo dục cho họ về chủ nghĩa Mác-Lênin và đường lối cách mạng mới. Người khẳng định: muốn cứu nước và giải phóng dân tộc, không còn con đường nào khác ngoài con đường cách mạng vô sản. Chủ nghĩa Mác, chủ nghĩa Lênin được Nguyễn Ái Quốc truyền bá về nước không phải bằng con đường kinh viện, sách vở mà bằng sự kết hợp chặt chẽ với đặc điểm và thực tiễn Việt Nam.

Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đánh giá về Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên giống như “quả trứng mà từ đó, nở ra con chim non cộng sản”, một tổ chức lúc đầu còn nhỏ bé nhưng sẽ là “cơ sở cho một đảng lớn hơn”. Vì vậy, Người đã trực tiếp mở trên 10 lớp đào tạo, bồi dưỡng lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin cho những hội viên Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên. Theo đề nghị của Nguyễn Ái Quốc, Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên xuất bản tờ báo Thanh niên in bằng chữ quốc ngữ (số đầu tiên ra ngày 21/6/1925), mở đầu cho nền báo chí cách mạng Việt Nam. Nhằm chuẩn bị đội ngũ cán bộ sau này, ban lãnh đạo Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên cử người đi học trường Đại học Cộng sản phương Đông (Liên Xô) như các đồng chí: Trần Phú, Lê Hồng Phong, Phùng Chí Kiên, Hà Huy Tập... và Trường Quân chính Hoàng Phố (Trung Quốc) gồm các đồng chí: Nguyễn Sơn, Lê Thiết Hùng, Trương Văn Lĩnh...

Giai đoạn từ năm 1921 đến năm 1929, bằng nhiều hình thức hoạt động phong phú, Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã tiến hành cuộc đấu tranh kiên trì, gian khổ nhằm truyền bá những quan điểm cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin vào phong trào công nhân và phong trào yêu nước ở Việt Nam; đào tạo, huấn luyện đội ngũ cán bộ, chuẩn bị về tư tưởng, chính trị và tổ chức để dẫn tới thành lập chính Đảng Cộng sản trong hoàn cảnh một nước thuộc địa, nửa phong kiến. Giáo

sư Trần Văn Giàu đã nhận xét: “Lịch sử dường như đã chuẩn bị sẵn cho dân tộc Việt Nam đi vào thời kỳ hiện đại bằng miếng đất sẵn sàng được gieo trồng và bằng những nông phu sẵn hạt giống trong tay. Miếng đất ấy là nhân dân có truyền thống đấu tranh bất khuất; giống đó là chủ nghĩa Mác - Lênin; người thứ nhất gieo hạt giống đó là Nguyễn Ái Quốc”⁽³⁾.

Thứ hai, Đảng muốn vững thì phải có chủ nghĩa làm cốt, trong đảng ai cũng phải hiểu, ai cũng phải theo chủ nghĩa ấy. Bây giờ học thuyết nhiều, chủ nghĩa nhiều, nhưng chủ nghĩa chân chính nhất, chắc chắn nhất, cách mệnh nhất là chủ nghĩa Lênin.

Trước khi đến với chủ nghĩa Lênin và Cách mạng Tháng Mười Nga, Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã tìm hiểu “chủ nghĩa Uyn-sơn” và nhận thấy đây là “một trò bịp lớn”; đã chứng kiến thực trạng xã hội tư bản chủ nghĩa, nghiên cứu diện mạo, bản chất bóc lột tàn bạo của chủ nghĩa tư bản, đế quốc, tính chất dân chủ giả hiệu của các cuộc cách mạng tư sản giả hiệu “không đến nơi”. Đây là tiền đề quan trọng để Người tiếp thu và tìm thấy “ánh sáng lý luận” từ bản *Sơ thảo lần thứ nhất những luận cương về vấn đề dân tộc và thuộc địa của V.I.Lênin*. Từ thực tiễn nghiên cứu Cách mạng Mỹ năm 1776, Cách mạng Pháp năm 1789, Cách mạng Tháng Mười Nga năm 1917 và bề dày kinh nghiệm hoạt động thực tiễn phong phú, Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc kết luận: “Trên thế giới bây giờ chỉ có cách mệnh Nga là đã thành công và thành công đến nơi, nghĩa là dân chúng được hưởng cái hạnh phúc tự do, bình đẳng thật, không phải tự do, bình đẳng giả dối... Cách mệnh Nga dạy cho chúng ta rằng muốn cách mệnh thành công thì phải dân chúng (công nông) làm gốc, phải có đảng vững bền, phải bền gan, phải hy sinh, phải thống nhất. Nói tóm lại là phải theo chủ nghĩa Mã Khắc Tư và Lênin”⁽⁴⁾.

Vào thập niên 20 của thế kỷ XX, các trào lưu tư tưởng phi mácxít, dân chủ tư sản đang làm cản trở con đường truyền bá, xác lập hệ tư tưởng vô sản ở Việt Nam, chính quyền thực dân Pháp ở Đông Dương đang tìm mọi phương sách để ngăn ngừa “nguy cơ chủ

nghĩa cộng sản”, ngăn ngừa “làn sóng đỏ” chủ nghĩa cộng sản vào Việt Nam, sự khẳng định trên của Nguyễn Ái Quốc thể hiện nhận thức sâu sắc về bản chất cách mạng và khoa học chủ nghĩa Mác - Lênin, từ đó hướng mọi nỗ lực và hoạt động để chuyển tải và từng bước xác lập, định hình nền tảng tư tưởng của chính đảng cách mạng vô sản ở Việt Nam, một nước thuộc địa nửa phong kiến. Thông qua các khóa huấn luyện và đào tạo đội ngũ cán bộ và xuất bản tờ báo Thanh niên - cơ quan tuyên truyền của Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên, Nguyễn Ái Quốc đã dần xác lập một cách nhìn mới, cách nghĩ mới, một hệ tư tưởng mới trong phong trào đấu tranh giải phóng dân tộc Việt Nam.

Trong bộ sách “*Đóng góp vào lịch sử các phong trào chính trị ở Đông Pháp*”, Louis Marty - Giám đốc Nha công tác chính trị và công an thuộc Phủ Toàn quyền Đông Dương đã nhận xét: “Ông Nguyễn Ái Quốc đã không ngần ngại dành 60 số báo để chuẩn bị tinh thần cho người đọc và từ số 61, ông mới để lộ những ý định của ông khi viết rằng: chỉ có một đảng cộng sản mới có thể đảm bảo hạnh phúc cho Việt Nam”⁽⁵⁾. Trong tác phẩm *Đường Kách mệnh*, Nguyễn Ái Quốc đã mở đầu bằng câu nói của V.I.Lênin: không có lý luận cách mệnh thì không có cách mệnh vận động. Chỉ có theo lý luận cách mệnh tiên phong, đảng cách mệnh mới làm nổi trách nhiệm cách mệnh tiên phong. Lý luận cách mệnh tiên phong đó chính là chủ nghĩa Mác, chủ nghĩa Lênin, là con đường cách mạng vô sản theo tư tưởng Cách mạng Tháng Mười Nga vĩ đại.

Các văn kiện thông qua tại Hội nghị hợp nhất các tổ chức cộng sản đã khẳng định: Đảng Cộng sản Việt Nam lấy chủ nghĩa Mác - Lênin làm cơ sở lý luận và là nền tảng tư tưởng của Đảng. Theo quan điểm của Nguyễn Ái Quốc, lấy chủ nghĩa Mác-Lênin làm nền tảng tư tưởng, là “chủ nghĩa làm cốt” không có nghĩa là giáo điều theo từng câu chữ của Mác, của Lênin mà là nắm vững tinh thần khoa học và phép biện chứng của chủ nghĩa Mác - Lênin, nắm vững lập trường, quan điểm và phương pháp của chủ nghĩa Mác - Lênin, đồng thời tiếp thu tinh hoa văn hóa dân tộc và nhân loại, tham khảo

kinh nghiệm của các nước, vận dụng sáng tạo vào hoàn cảnh cụ thể của Việt Nam để có chủ trương, chính sách đúng đắn.

Thứ ba, xây dựng, tổ chức Đảng Cộng sản Việt Nam theo những nguyên tắc về đảng kiểu mới của giai cấp công nhân do V.I.Lênin khởi xướng.

Kế thừa tư tưởng của C.Mác và Ph.Ăngghen về Đảng Cộng sản, V.I.Lênin nhấn mạnh: Đảng muốn lãnh đạo thành công cuộc đấu tranh của quần chúng và làm tròn vai trò lãnh đạo, thì chính bản thân Đảng phải nắm vững lý luận mác-xít cách mạng. Trong cuốn sách *"Một bước tiến, hai bước lùi"* (tháng 5/1904) của V.I.Lênin đã xác định rõ những nguyên tắc xây dựng đảng vô sản kiểu mới. Đảng mác-xít là một bộ phận của giai cấp công nhân, là đội tiên phong của giai cấp công nhân. Đảng phải bao gồm những người ưu tú nhất, trung thành nhất với sự nghiệp cách mạng. Đảng chỉ có thể thực hiện vai trò của đội tiên phong của giai cấp công nhân một khi có hành động thống nhất, ý chí thống nhất và kỷ luật thống nhất. Đảng chỉ có thể vững chắc và nhất trí một khi được xây dựng trên nguyên tắc tập trung, phải liên hệ chặt chẽ với quần chúng, có được sự ủng hộ triệt để nhất của toàn thể giai cấp công nhân.

Xuất phát từ những điều kiện lịch sử cụ thể của Việt Nam, Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã vận dụng sáng tạo học thuyết của V.I.Lênin về đảng kiểu mới của giai cấp công nhân để chuẩn bị các điều kiện thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam. Điều lệ vắn tắt của Đảng được thông qua tại Hội nghị hợp nhất các tổ chức cộng sản đã xác định tính chất và nguyên tắc tổ chức của chính đảng mác-xít chân chính và cách mạng của giai cấp công nhân Việt Nam. Đảng Cộng sản phải là đội tiên phong có tổ chức và là tổ chức chặt chẽ nhất, giác ngộ nhất của giai cấp công nhân. Người xác định một trong những yêu cầu quan trọng trong tư cách một người cách mệnh là: "Giữ chủ nghĩa cho vững"⁽⁶⁾, luôn kiên định và trung thành với mục tiêu, lý tưởng cách mạng. Đảng Cộng sản Việt Nam là đảng của giai cấp công nhân, mang bản chất giai cấp công nhân. Bản chất giai cấp công nhân

của Đảng thể hiện ở mục tiêu, lý tưởng; là chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản; nền tảng tư tưởng của Đảng là chủ nghĩa Mác - Lênin; nguyên tắc tổ chức cơ bản của Đảng là tập trung dân chủ; Đảng liên hệ mật thiết với quần chúng; lấy tự phê bình và phê bình làm quy luật phát triển.

Người đặc biệt coi trọng xây dựng Đảng: đó là tư tưởng cách mạng triệt để, luôn đề phòng và kịp thời khắc phục những lệch lạc "tả, hữu", chống cơ hội, xét lại, chống giáo điều, bảo thủ. Đó là tư tưởng cách mạng khoa học lấy chủ nghĩa Mác - Lênin làm nền tảng, lấy thực tiễn Việt Nam là điểm xuất phát để vận dụng sáng tạo và phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin, đồng thời kế thừa và phát huy những truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa của nhân loại.

2. Tiếp tục kiên định và vận dụng sáng tạo, đúng đắn chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong quá trình đổi mới và hội nhập quốc tế

Từ khi thành lập cho đến nay, Đảng Cộng sản Việt Nam không ngừng đi sâu nhận thức, nắm vững bản chất khoa học và cách mạng, vận dụng sáng tạo và phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của Việt Nam và thời đại. Văn kiện Đại hội ĐBTV lần thứ VI, nhấn mạnh: "Muốn đổi mới tư duy, Đảng ta phải nắm vững bản chất cách mạng và khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin, kế thừa di sản quý báu về tư tưởng và lý luận cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh"⁽⁷⁾. Trong bối cảnh cuối thập niên 80 của thế kỷ XX, các nước xã hội chủ nghĩa trên thế giới lâm vào khủng hoảng trầm trọng, Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương khóa VI (tháng 3/1989) xác định trong các nguyên tắc cơ bản định hướng quá trình đổi mới đất nước thì chủ nghĩa Mác - Lênin luôn luôn là nền tảng tư tưởng của Đảng, chỉ đạo toàn bộ sự nghiệp cách mạng của Việt Nam. Sự lãnh đạo của Đảng là điều kiện quyết định thắng lợi của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Đại hội ĐBTV lần thứ VII (năm 1991) đã thông qua Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, Đảng ta đã chính thức bổ sung và phát triển

nền tảng tư tưởng của Đảng, đó là: “Đảng lấy chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho mọi hành động”⁽⁸⁾. Tư tưởng Hồ Chí Minh là sản phẩm của sự vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào thực tiễn cách mạng Việt Nam, kế thừa và phát huy những giá trị văn hóa tiên tiến của dân tộc và nhân loại. Đó là một hệ thống những luận điểm về cách mạng Việt Nam gắn liền với những biến động của thế giới, có quan hệ đến đời sống của giai cấp và dân tộc, xã hội và con người, quốc gia và quốc tế.

Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XI xác định: Đảng Cộng sản Việt Nam là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời là đội tiên phong của nhân dân lao động và của dân tộc Việt Nam; đại biểu trung thành lợi ích của giai cấp công nhân, của nhân dân lao động và của dân tộc. Đảng lấy chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động, phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu tinh hoa trí tuệ của nhân loại, nắm vững quy luật khách quan, xu thế thời đại và thực tiễn của đất nước để đề ra Cương lĩnh chính trị, đường lối cách mạng đúng đắn, phù hợp với nguyện vọng của nhân dân.

Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng nêu rõ: “Tư tưởng chỉ đạo xuyên suốt của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta là phải kiên định và vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; kiên định đường lối đổi mới của Đảng; kiên định các nguyên tắc xây dựng Đảng; bảo đảm cao nhất lợi ích quốc gia - dân tộc trên cơ sở các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế, bình đẳng, hợp tác, cùng có lợi để xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Đây là vấn đề mang tính nguyên tắc, có ý nghĩa sống còn đối với chế độ ta, là nền tảng vững chắc của Đảng ta, không cho phép ai được ngả nghiêng, dao động”⁽⁹⁾.

Quá trình xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa 92 năm qua đã khẳng định và chứng minh giá trị, sức sống trường tồn của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Những thành tựu đạt

được trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, xây dựng và bảo vệ đất nước, nhất là trong 36 năm đổi mới và hội nhập quốc tế sâu rộng xuất phát từ sự kiên định, nắm vững bản chất khoa học và vận dụng sáng tạo, đúng đắn chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong thực tiễn, đáp ứng yêu cầu phát triển của cách mạng Việt Nam và phù hợp với xu thế phát triển của thời đại. Ngày nay, có những vấn đề cần tiếp tục bổ sung và phát triển, nhưng chủ nghĩa Mác - Lênin luôn là học thuyết cách mạng khoa học nhất, tiên tiến nhất, không thể bác bỏ, phủ nhận. Thực tiễn vận động và phát triển của cách mạng Việt Nam cho thấy: “Tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng với chủ nghĩa Mác - Lênin là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động của Đảng và cách mạng Việt Nam, là tài sản tinh thần vô cùng to lớn và quý giá của Đảng và dân tộc ta, mãi mãi soi đường cho sự nghiệp cách mạng của Đảng và nhân dân ta”⁽¹⁰⁾./

Ghi chú:

(1) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 12, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.562.

(2), (4), (6) Sđd, tập 2, tr.289, tr.304, tr.280.

(3) Trần Văn Giàu, *Sự phát triển của tư tưởng ở Việt Nam từ thế kỷ XIX đến Cách mạng Tháng Tám: Thành công của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh*, tập 3, Nxb Thành phố Hồ Chí Minh, 1993, tr.39.

(5) *Thời dựng Đảng*, Nxb Thành phố Hồ Chí Minh, 1984.

(7) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI*, Nxb Sự thật, H.1987, tr.125.

(8) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội*, Nxb Sự thật, H.1991, tr.21.

(9) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.33.

(10) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb CTQG-ST, H.2016, tr.7-8.